

Članom Inšpekcijskega sveta

Številka: 013-8/2015/4
Datum: 10. 4. 2015

Zadeva: Odzivnost državnih inšpekcij na prijave nepravilnosti - obvestilo

Spoštovani,

Inšpekcijski svet je prejel dopis, v katerem župan opozarja, da državni inšpekcijski organi kljub večkratnemu poizvedovanju ne posredujejo nikakršnih povratnih informacij v zvezi z zadevami, ki jih medobčinske inšpekcije v inšpekcijskih nadzorih ugotovijo v okviru svojega delovanja, nato pa jih v pristojno reševanje odstopijo državnemu inšpektoratu.

Upošteva je prejeta opozorila in veljavne predpise Ministrstvo za javno upravo ugotavlja, da mora državni inšpektorat obravnavati prejeta sporočila, dokumente, pisanja v zvezi z ugotovljenimi kršitvami iz svoje pristojnosti, medobčinskemu inšpektoratu oziroma drugemu organu pa mora posredovati ustrezne povratne informacije, kar je v smislu dobre poslovne prakse in učinkovite uprave običajen standard medsebojnega sodelovanja organov. V zvezi s tem opozarjamo tudi, da Uredba o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 20/05, 106/05, 30/06, 86/06, 32/07, 63/07, 115/07, 31/08, 35/09, 58/10, 101/10 in 81/13, v nadaljevanju UUP) v 1. členu določa, da določbe uredbe veljajo tudi za organe državne uprave, torej tudi za inšpektorate, v 18. členu pa, da mora organ odgovoriti na vse dopise, ki jih prejme v fizični ali elektronski obliki, razen če so šikanoznega značaja, najkasneje v 15 dneh po prejemu dopisa pa mora izdati vsaj obvestilo o nadaljnjem ukrepanju/postopanju in realnem roku rešitve zadeve. Takšen način medsebojnega komuniciranja je sicer že ustaljena praksa nekaterih inšpektoratov in izraža dobro partnersko sodelovanje pri izvajanju in zagotavljanju učinkovitosti inšpekcijskega nadzora v javnem (skupnem) interesu.

Ne glede na navedeno pa Ministrstvo za javno upravo v nadaljevanju posreduje pojasnila v zvezi z možnimi načini obveščanja o stanju inšpekcijske zadeve, ki je odvisno od pravne podlage in statusa osebe, ki želi prejeti informacije.

1.

Vpogled oz. informacijo o inšpekcijskem postopku lahko zahteva oseba s priznanim položajem stranke, torej zavezanec v inšpekcijskem postopku ali stranski udeleženec. Položaj stranke v postopku inšpekcijskega nadzora ima torej zavezanec, medtem ko tega položaja nima vlagatelj pobude, prijave, sporočila ali druge vloge, lahko pa mu je priznan status stranskega

udeleženca, kolikor je z ukrepi inšpektorja prizadet njegov interes. Za nastopanje v upravnem postopku je treba izkazati ustrezno upravičenje, torej pravni interes upošteva 43. člen Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, v nadaljevanju ZUP).

Pravico do pregleda dokumentov in obvestila o poteku postopka strank v postopku določa 82. člen ZUP. Pravico seznaniti se z dokumenti zadeve ter te dokumente prepisati ali preslikati ima stranka v postopku (pa tudi njen zakoniti zastopnik in pooblaščenec), stranski udeleženci (ti imajo v postopku enake pravice in obveznosti kot stranke) ter oseba, ki verjetno izkaže pravno korist.

2.

V skladu s 5. členom Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14 in 19/15 – odl. US, v nadaljevanju ZDIJZ) ima vsaka pravna ali fizična oseba na svojo zahtevo pravico pridobiti od organa informacijo javnega značaja tako, da jo pridobi na vpogled, ali da pridobi njen prepis, fotokopijo, ali njen elektronski zapis. Če je pristojnemu inšpektoratu torej posredovana zahteva za posredovanje informacije javnega značaja, torej informacije, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom, ali pridobil od drugih oseb, kot to določa 4. člen ZDIJZ, informacijo javnega značaja posreduje inšpektorat upošteva določbe ZDIJZ.

3.

V skladu s 5. členom ZIN inšpektorji opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora z namenom varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih. V 24. členu ZIN je določeno, da mora inšpektor obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge vloge v zadevah iz svoje pristojnosti in vlagatelje na njihovo zahtevo obvestiti o svojih ukrepih. Prav tako mora inšpektor obravnavati tudi anonimne prijave, razen če iz okoliščin izhaja sum, da so prijave neresne oziroma lažne.

Namen določbe glede obveščanja prijavitelja o ukrepih inšpektorja je spodbuda prijaviteljem, da s svojimi prijavi prispevajo k zaščiti javnega interesa, zato je smiselno, da se jih na njihovo željo informira o sprejetih ukrepih, saj na ta način prejmejo ustrezno povratno informacijo. V skladu z ZIN mora inšpektorat prijavitelja obvestiti o svojih ukrepih, kar v praksi pomeni, da ga obvesti po izvedenem postopku. Postopek se lahko zaključi z izdajo odločbe, s katero zavezancu inšpektor naloži določene ukrepe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti oziroma s sklepom o ustavitvi postopka, če se v postopku inšpekcijskega nadzora ugotovi, da zavezanec ni storil kršitve zakona ali drugega predpisa.

Uvodoma je Ministrstvo za javno upravo že opozorilo na določbe Uredbe o upravnem poslovanju, ki v 18. členu zavezuje organ, da mora odgovoriti na vse dopise, ki jih prejme v fizični ali elektronski obliki, razen če so šikanoznega značaja. Dodatno še pojasnjujemo, da bi bilo upoštevanje navedeno določbo UUP primerno, da inšpektorati prijaviteljem po prejemu in evidentiranju prijave odgovorijo na način, da jih obvestijo o prejemu prijave in času, v katerem bo predvidoma njihova prijava obravnavana. Nekateri inšpektorati imajo za izvedbo te določbe že ustaljeno prakso posredovanja odgovorov prijaviteljem v obliki avtomatskega odzivnika, kar nenazadnje predstavlja tudi zahvalo prijaviteljem in odziv inšpektorata, da bo njihova prijava obravnavana.

4.

ZIN nadalje v 33. členu opredeljuje oblike preventivnega ukrepanja inšpekcij, in sicer:

1. inšpekcije odgovarjajo na pisna vprašanja posameznikov, podjetij in institucij, ki se nanašajo na delovanje inšpekcij; delovanje inšpekcij se nanaša na organizacijo inšpekcij, način njihovega dela, materialno in postopkovno zakonodajo, ki jo inšpekcija uporablja pri svojem delu ter druga vprašanja, povezana z vlogo konkretne inšpekcije, ki vrši nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov;
2. inšpekcije preko medijev obveščajo javnost o ugotovljenih nepravilnostih ter o posledicah kršitev zakonov in drugih predpisov; obveščanje javnosti preko medijev o ugotovljenih nepravilnostih ter posledicah je tipična preventivna naloga inšpektorjev, katere namen je, da se zavarujejo interesi pravnih in fizičnih oseb. V smislu preventivnega delovanja ZIN dopušča, da inšpekcija takoj obvesti javnost o svojih ugotovitvah, še preden se upravni in prekrškovni postopki dejansko zaključijo, ker lahko na ta način preprečijo morebitno nezakonitost tudi pri drugih zavezancih;
3. na druge načine delujejo v smislu osveščanja javnosti; osveščanje javnosti pomeni delovanje inšpektorjev z namenom, da bi javnost kritično presojala svoja ali tuja dejanja, vse z namenom zavarovanja interesov pravnih in fizičnih oseb in preprečevanja nezakonitosti.

Glede na navedene pravne podlage je torej v inšpekcijskem postopku potrebno upoštevati položaj osebe, ki zahteva vpogled v dokumente tega postopka, in sicer, če vpogled zahteva zavezanec, stranski udeleženec oziroma oseba, ki verjetno izkaže svoj pravni interes, lahko pridobi pravico do vpogleda upošteva določbo 82. člena ZUP, medtem ko lahko ostali prosilci zahtevajo vpogled v dokumentacijo upošteva določbe ZDIJZ, prijavitelje pa se na njihovo zahtevo obvesti o ukrepih inšpektorja po izvedenem postopku inšpekcijskega nadzora, o prejeti prijavi in predvidenem času obravnavanja prijave pa upošteva določbe UUP. V okviru preventivnega dela inšpektorjev ter osveščanja javnosti, je obveščanje javnosti o delu inšpektorjev/inšpektoratov urejeno v 33. členu ZIN.

S spoštovanjem,

Boris Koprivnikar
minister za javno upravo
predsednik Inšpekcijskega sveta

Poslati:

- članom inšpekcijskega sveta
- Varuh človekovih pravic, info@varuh-rs.si